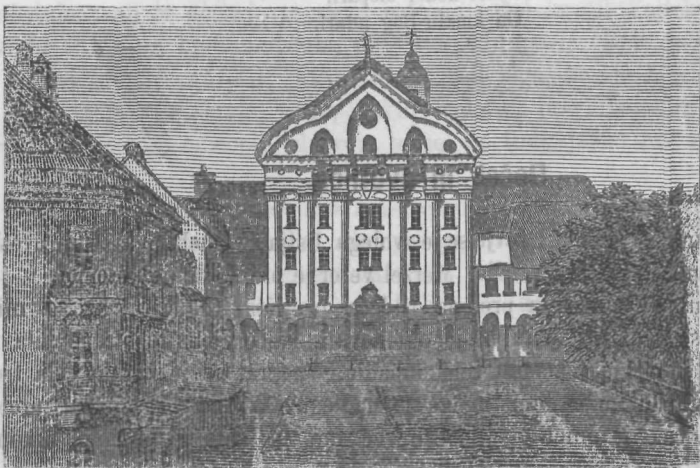

Nunska cerkev v Ljubljani.

Povedal vam sem, ljubi otroci, že v drugem številu „Verteca“, da ima Ljubljana precejšno številolanih cerkvá. Takrat je „Vertec“ prinesel tudi podobo cerkve sv. Petra. Da pa boste Ljubljano, glavno mesto vojvodine Kranjske, še bolje poznali, namenil sem se

vam večkrat kako pododo iz našega prelepega mesta predložiti; le radi berite in to, kar berete, tudi v spominu obderžite.

Denes imate pred seboj nunsko cerkev ali cerkev redovnic sv. Uršule, ki stoji na národnem tergu in je kinč ljubljanskega mesta. Predno vam od te cerkve kaj več povem, naj omenim le prav ob kratkem, kako se je red sv. Uršule začel. Začetnica tega reda, kolikor nam je znano, bila je sv. Angela, rojena 1470. l. v Desenzanu na Beneškem. Pričela je ta red na dan sv. Katarine l. 1535 in je 5 let pozneje umerla. Leta 1807 je bila med svetnice prišteta. Red sv. Uršule se je kmalu začel širiti po Francozkem, bil je povzdignjen v čast in veljavo samostansko, sprejel je postavo ali pravila sv. Avgušтина in se je zasadil celó v Ameriko in druge daljne kraje. Na sv. Martina dan leta 1612 sprejelo je v Parizu, glavnem mestu Francozke, prvih 12 devic redovno obleko sv. Uršule. Dan sv. Martina je bil toraj za red sv. Uršule jako imeniten dan, in že takrat je bil po več samostanih zraven dneva sv. Uršule tudi sv. Martin vsako leto dan popolnih odpustkov ne le za gospé Uršulinarice, ampak tudi sploh za vernike. Uršulinski red se je potem prav naglo razširjal po Francozkem in samostan v Parizu se je močno napolneval. — V našem cesarstvu je bil najprvi uršulinski samostan v Pragi, ustanovljen leta 1650. Ljubljanski uršulinski samostan in prelepo cerkev, kakor jo vidite tukaj pred seboj, ustanovil je 22. mal. travna 1702. leta sloveči ljubljanski tergovec Jakob pl. Schellenburg in njegova supruga Katarina. Schellenburg je umerl 2. februarja 1715. l. — V ljubljanski uršulinski samostan prišle so najpred 3 redovnice sv. Uršule iz Gorice. Temeljni kamen k tej prelepej cerkvi položil je 26. julija 1718. l. knezoškof Jakob Vilhelm grof pl. Leslie. V plošči temeljnega kamena so shranjena imena tedanjega papeža Klemená XII., cesarja Karola VI., knezoškofa Jakoba Vilhelma grofa pl. Leslie, tedanjega deželnega glavarja pl. Kobenzla, tedanje nunske predstojnice M. Rozalije pl. Lanthieri, ustanovnika Jakoba pl. Schellenburga in njegove sopruga Katarine. Cerkev je bila 18. oktobra

1726. l. od generalvikarja Jakoba Schillinga blagoslovljena in 26. julija 1747. l. od tedanjega knezoškofa pl. Attems-a slovesno posvečena.

Zidanje cerkve in samostana je bilo doveršeno leta 1748 in je stalo od leta 1713 blizu 93.547 gl. stroškov.

Vnanja sprednja oblika ljubljanske nunske cerkve zidana je v slogu 16. stoletja. Šest polustebrov zaljša njeno vnanje lice, med katerimi stojé v štirih verstah velika, štirioglata okna. Do velikih vrat pride se po kamenenih stopnicah. Mnogo bolj nego od zunaj ima cerkev še le od znotraj lepo in prijazno podobo. Prostorna je, svitla, in kakor so sploh nunske cerkve, prav snažna in čedna. Na vsako stran cerkvene ladije so dolgi stranski kôri ali molitevnice, ki stojé na lepo in vkusno izdelanih stebrih. Na enakih stebrih stojí tudi kôr za orglje nad velikimi vratmi.

Blizu svetišča (presbiterija) na desnej strani stoji lesena prižnica s priličnimi podobami ozaljšana in prav lepo pozlačena. Ravno nasproti na levi strani je stranski oltar s podobo terpečega Kristusa. Oltar je ves iz lesa in tudi podoba Kristusova je prav lepo izrezana iz lesa in postavljena pod steklo. Spodej je podoba žalostne Matere Božje, ki jo je naslikal sloveči naš domači umetnik Langus. Prav blizu tega oltarja so stranska vrata, skozi katera se pride v molitevnico za redovnice, pa tudi v samostan. Na levi strani velikega oltarja je veliko, štirioglato, z železnim omrežjem pregrajeno okno, pri katerem redovnice sv. obhajilo prejemajo. Tla v svetišči so vložena z belim, rudečim in črnim marmorjem; po ostalej cerkvi pa z večjimi kamenenimi ploščami. Pod presbiterijem je raka, v katerej počiva truplo pobožnega ustanovnika Jakoba pl. Schellenburga in njegove soproge Katarine.

Veliki oltar je prekrasno delo iz lepega, različnobarvnega afrikanskega marmorja. Posvečen je presv. Trojici. Na obeh straneh ste dve veliki štatvi iz belega marmorja, sv. Katarina in sv. Ana, kot patroni blage ustanovnice Ane Katarine pl. Schellenburgove. Veliki oltar ima prav za prav šest glavnih podob od različnih umetnikov za posebne praznike, kakor: prečisto spočetje Marije Device; rojstvo Jezusovo; sv. Angela; sv. Uršula; sv. Avguštin in venčanje Marije nebeške kraljice. Kedar se približa kateri omenjenih praznikov, postavi se dotična podoba v veliki oltar. Tabernakelj je iz bakra in v ognji prav lepo pozlačen. Veliki oltar je veljal čez 11000 gl., a tabernakelj še posebej 2600 gl.; vse to je dala narediti že poprej omenjena blaga ustanovnica.

Razun velikega oltarja ima nunska cerkev še pet postranskih oltarjev, izmed katerih smo že poprej enega omenili. Dva stranska oltarja na levi strani posvečena sta: prvi sv. Avguštinu, drugi sv. Frančišku Pavlanskemu. — Stranska oltarja na desnej strani sta pa posvečena: prvi blizu prižnice sv. Uršuli, drugi pa Materi Božjej. Podobe sv. Avgušтина, sv. Frančiška in sv. Uršule v treh postranskih oltarjih, kakor tudi še nekaj drugih podob, ki visé po steni, so delo domačega umetnika Valentina Mencingarja, čigar imé vam je že od poprej znano. — Prav zadej za kuplo na eni strani samostana ima cerkev zvonik ali stolp, v katerem so 4 zvonovi. — V samostanu je štirirazredna vnanja dekliška šola in notranja ponavljalna in napredovalna šola, v katerih podučujejo redovnice sv. Uršule same. Čez tisuč učenk obiskuje vsako leto omenjene šole, v katerih se učé mnogoverstnih koristnih naukov z najboljšim uspehom.